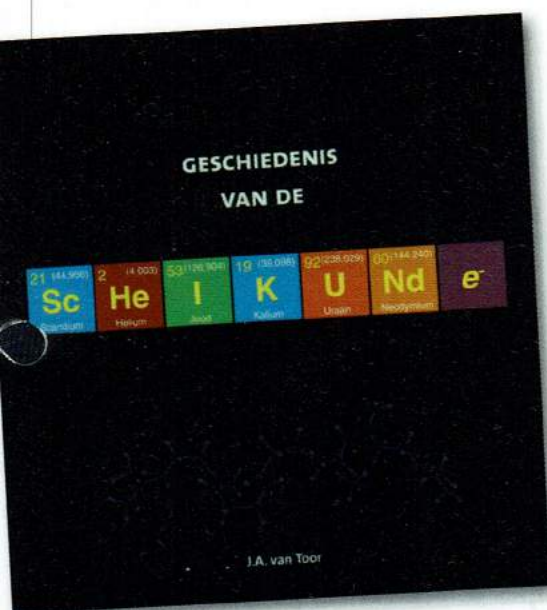

CHEMOFILATELIE

De geschiedenis van de scheikunde uitgelegd aan de hand van postzegels.

ARJEN DIJKGRAAF

Mocht u het nog niet weten: postzegels verzamelen met een scheikundig thema is een serieuze hobby. Prominente KNCV'ers hebben jaren gelobbyd bij de PTT om Nobelprijswinnaar J.H. van 't Hoff op een zegel te krijgen. En veel Delftse ingenieurs zullen zich de colleges organische chemie herinneren die Herman van Bekkum en Wim Maassen van den Brink illustreerden met een onuitputtelijke reeks toepasselijke frankeermiddelen.

Een echt chemofilatelistisch netwerk schijnt in Nederland niet te bestaan, maar beide docenten schatten dat er in Nederland misschien een stuk of honderd geestverwanten actief zijn. Een van de fanatiekste is Jacques van Toor, ook een Delftse ingenieur en bekend geworden als producent van kruidenlikeur. Omdat naar eigen zeggen "een thematische verzameling in een insteekboek zo kaal staat", schreef hij er een boek over de geschiedenis van de scheikunde van nul tot nu omheen. En tot zijn eigen verbazing vond hij er nog een uitgever voor ook.

KARTEL RANDJES

Het kon natuurlijk niet anders worden dan een curiosum. 380 pagina's chemiegeschiedenis geïllustreerd met een duizendtal zegels en

eerstedagenveloppen, zo te zien ongeveer op ware grootte. Sporadisch duikt een foto, schema of structuurformule zonder kartelrandje op, niet afkomstig uit de collectie van de auteur, maar uit die van de uitgever.

Tussen de karteltjes door is het een heel leesbare geschiedenis geworden. Al heeft het qua opbouw meer weg van een encyclopedie. Van Toor heeft ervoor gekozen om de moleculaire wetenschappen op te knippen in zeventien hoofdstukken en die op te delen in talloze subparagrafen die goed omlijnde onderwerpen behandelen en min of meer op zichzelf staan. Dat is maar goed ook: ze zijn toegankelijk geschreven. Ze bevatten echter zoveel namen, formules en andere feitjes dat het de gemiddelde lezer na een aantal bladzijden zal gaan duizelen. Verstandiger is om het te beschouwen als naslagwerk (achterin zit een uitstekend trefwoordenregister) of om het op het nachtkastje te leggen en nu en dan een stukje te consumeren.

KUNSTSTUKJES

De postzegels tonen meestal de kop van een beroemde chemicus, maar Van Toor verzamelt ook mineralen en industriële thema's en vooral daar zitten ware grafische kunstwerkjes bij. Een flink deel van de productie is te danken aan ob-

Verstandiger is om het te beschouwen als naslagwerk

scure eilandstaatjes die hun voordeel wilden doen met de westerse verzamelwoede. Maar ook in Europa zijn verrassend veel 'chemische' zegels uitgegeven. Wat betreft reclame voor de eigen wetenschappelijke prestaties kan Nederland duidelijk nog iets van de burens leren.

Het is eigenlijk jammer dat Van Toor in de tekst wel uitlegt wat zijn postzegels moeten voorstellen, maar nauwelijks ingaat op de ontstaansgeschiedenis van die zegels zelf. Al zou dat waarschijnlijk een boek op zich worden. |

J.A. van Toor, *Geschiedenis van de Sc He I K U Nd e*.

Uitgegeven door Veen Magazines.

ISBN 978908571773, 39,95 euro.